ʻATIQOT

VOLUME 63

ISRAEL ANTIQUITIES AUTHORITY
JERUSALEM 2010

'Atiqot
Publications of the Israel Antiquities Authority

Editor-in-Chief: Judith Ben-Michael

Series Editor: Rachel Kudish-Vashdi

English Editors: Ben Gordon
Ellen Rosenberg
Eliot Braun
Aviva Schwarzfeld
Nava Panitz-Cohen
Shelley Sadeh
Lori Lender
Shoshana Israeli

Hebrew Editor: Shulamit Hadad

Editorial Coordinator: Aviva Schwarzfeld

Cover Illustrations
English: Bronze Eagle from a Shipwreck off the Carmel Coast (Photography: Tsila Sagiv)
Hebrew: An Impressed Decoration on a Bowl Base from Shiqmona (Drawing: Marina Shuiskaya)

Typesetting and Layout: Ira Perova
Production: Hagar Maimon
Preparation of Illustrations: Natalia Zak, Irina Berin and Elizabeth Belashov

Scanning: Keterpress Enterprises, Jerusalem
Plates and Printing: Art Plus Ltd., Jerusalem

© 2010, the Israel Antiquities Authority
POB 586, Jerusalem 91004
ISBN 978–965–406–231–2
ISSN 0792–8424

www.antiquities.org.il

Contents

Settlement Remains from the Bronze and Iron Ages at Ḥorbat Menorim (El-Manara), Lower Galilee	Karen Covello	1
A Seventh-Century BCE Site near Tel ‘En Ẓippori	Aviram Oshri and Zvi Gal	15
Iron-Age Quarries, Second Temple-Period Installations and an Ottoman Watchtower on the Southern Slope of Mount Scopus, Jerusalem	Amit Re’em	27
Four Pottery Assemblages from the Southern Slope of Mount Scopus, Jerusalem	Anna de Vincenz	45
Artifact Assemblages from Two Roman Shipwrecks off the Carmel Coast	Ehud Galili, Baruch Rosen and Jacob Sharvit	61
Coin Hoard from a Third-Century CE Shipwreck off the Carmel Coast	Ya‘akov Meshorer	111
Coin Hoard from a Fourth-Century CE Shipwreck off the Carmel Coast	Donald T. Ariel	137
Late Byzantine Remains near Shiqmona: A Monastery, a Cemetery and a Winepress	Raz Kletter	147
Pottery from the Late Byzantine Remains near Shiqmona	Rivka Calderon	183
Glass from the Late Byzantine Remains near Shiqmona	Yael Gorin-Rosen	209
Coins from the Late Byzantine Remains near Shiqmona	Robert Kool	219
Bones from the Late Byzantine Remains near Shiqmona	Vered Eshed	225

Summaries of the Hebrew Section

Middle Bronze Age II Remains at Khirbat ‘Addasa	Zvi Greenhut and Zubair ‘Adawi	229
Iron Age I Tombs in the Azor Cemetery *(with a contribution by Anat Cohen-Weinberger)*	Aviva Buchennino and Eli Yannai	231

The Hebrew Section 1*–40*

Abbreviations

AASOR	Annual of the American Schools of Oriental Research
'Atiqot (*ES*)	English Series
'Atiqot (*HS*)	Hebrew Series
BAIAS	*Bulletin of the Anglo-Israel Archaeological Society*
BAR Int. S.	British Archaeological Reports (International Series)
ESI	*Excavations and Surveys in Israel*
HA	*Ḥadashot Arkheologiyot*
HA–ESI	*Ḥadashot Arkheologiyot—Excavations and Surveys in Israel* (from 1999)
IAA Reports	Israel Antiquities Authority Reports
IEJ	*Israel Exploration Journal*
IMJ	*Israel Museum Journal*
INJ	*Israel Numismatic Journal*
JGS	*Journal of Glass Studies*
JRA	*Journal of Roman Archaeology*
NEAEHL	E. Stern and A. Lewinson-Gilboa eds. *The New Encyclopedia of Archaeological Excavations in the Holy Land.* Jerusalem 1993.
NEAEHL 5	E. Stern ed. *The New Encyclopedia of Archaeological Excavations in the Holy Land* 5: *Supplementary Volume.* Jerusalem 2008.
OIP	Oriental Institute Publications
QDAP	*Quarterly of the Department of Antiquities of Palestine*
RB	*Revue Biblique*
RDAC	*Report of the Department of Antiquities, Cyprus*

עתיקות

כרך 63

רשות העתיקות
ירושלים התש"ע

עתיקות
פרסומי רשות העתיקות

עורכת ראשית: יהודית בן־מיכאל

עורכת הסדרה: רחל קודיש־ושדי

עריכה עברית: שולמית חדד

עריכה אנגלית: בן גורדון
אלן רוזנברג
אליוט בראון
אביבה שוורצפלד
נאוה פניץ־כהן
שלי שדה
לורי לנדר
שושנה ישראלי

רכזת מערכת: אביבה שוורצפלד

איורי עטיפה
עברית: עיטור בתבליט על בסיס קערה משקמונה (ציור: מרינה שויסקיה)
אנגלית: פסלון נשר מברונזה מטרופת ספינה מול חוף הכרמל (צילום: צילה שגיב)

סדר ועיצוב: אירה פרובה
הבאה לדפוס: הגר מימון
הכנת איורים לדפוס: נטליה זק, אירינה ברין ואליזבט בלשוב

סריקות: מפעלי דפוס כתר, ירושלים
לוחות ודפוס: ארט פלוס בע״מ, ירושלים

© כל הזכויות שמורות לרשות העתיקות
ת״ד 586, ירושלים 91004
ISBN 978–965–406–231–2
ISSN 0792–8424

www.antiquities.org.il

תוכן העניינים

שרידים מתקופת הברונזה התיכונה 2 בח׳רבת עדאסה	צבי גרינהוט וזובייר עדוי	1*
קברים מתקופת הברזל 1 בבית הקברות באזור נספח 1: בדיקות פטרוגרפיה של ממצאים מתקופת הברזל 1, מאת ענת כהן־וינברגר	אביבה בושנינו ואלי ינאי	17*

החלק האנגלי

שרידי יישוב מתקופות הברונזה והברזל בחורבת מנורים (אל־מנארה), הגליל התחתון	קרן קובלר־פארן	1
אתר בן המאה הז׳ לפסה״נ ליד עין ציפורי	אבירם אושרי וצבי גל	15
מחצבות מתקופת הברזל, מתקנים מימי הבית השני ומגדל שמירה מהתקופה העות׳מאנית על המדרון הדרומי של הר הצופים, ירושלים	עמית ראם	27
ארבעה מכלולי קרמיקה מהמדרון הדרומי של הר הצופים, ירושלים	אנה דה ונסנס	45
מכלולי ממצא שמקורם בשתי ספינות טרופות מהתקופה הרומית מול חוף הכרמל	אהוד גלילי, ברוך רוזן ויעקב שרביט	61
מטמון מטבעות מהמאה הג׳ לסה״נ מטרופת מול חוף הכרמל	יעקב משורר	111
מטמון מטבעות מהמאה הד׳ לסה״נ מטרופת מול חוף הכרמל	דונלד צ׳ אריאל	137
שרידים משלהי התקופה הביזנטית ליד שקמונה: מנזר, בית קברות וגת	רז קלטר	147
כלי חרס משלהי התקופה הביזנטית ליד שקמונה	רבקה קלדרון	183
ממצא הזכוכית משלהי התקופה הביזנטית ליד שקמונה	יעל גורין־רוזן	209
מטבעות משלהי התקופה הביזנטית ליד שקמונה	רוברט קול	219
ממצא העצמות משלהי התקופה הביזנטית ליד שקמונה	ורד אשד	225